

Van de lezingen op de infodag ‘Succesvol samenwerken bij duurzame ontwikkeling’, gehouden op zaterdag 2 juni 2018 in het Moluks Kerkelijk Centrum in Houten vindt u hieronder een samenvatting en een korte notitie. De PowerPoint-presentatie over de aanpak van zwerfafval op het eiland Saparua (Centraal Molukken, Oost Indonesië) kunt u downloaden van: www.pro-kumpulan.nl.

“Onderlinge verbondenheid en pelaschap”

Het thema van deze lezing was “onderlinge verbondenheid en pelaschap”. De onderlinge verbondenheid die mensen met hun pela’s hebben, uit zich onder andere in hun gevoelens, hun gedachten en in hun gedrag tijdens sociale contacten met hen.

Een vergelijking van resultaten uit drie verkennende pelastudies (Huwaë, 1991, 1996, 2000) laat zien dat in Nederland die ‘automatische’ gevoelens van broederschap of eenheid in de loop der tijd steeds minder overduidelijk lijkt tijdens eerste contacten met pela’s. Ook lijken mensen in Nederland het steeds minder vanzelfsprekend te vinden om in overeenstemming met een pelaregel, een pela te ondersteunen tijdens speciale gebeurtenissen. Potentiële verklaringen en oplossingen voor deze mogelijke veranderingen ten aanzien van de onderlinge verbondenheid tussen pela’s zijn kort aangestipt.

Grootschalig onderzoek is echter nodig om na te gaan in hoeverre de gevoelens, gedachten en reacties van mensen nu zijn ten aanzien van hun pela’s en het pelaschap. Desondanks kan het pelaschap een krachtig instrument zijn om harmonie te bewaren, om mensen bij elkaar te brengen en om verbondenheid te creëren of in stand te houden.

Dr. Sylvia Huwaë is cultuurpsycholoog. Voor haar doctoraalexamen voerde ze een onderzoek uit naar de aanwezigheid van voorouders en het pelaschap in het sociale leven van Molukkers op Centraal Molukken.

Thema van haar lezing is de onderlinge verbondenheid van Molukkers en de bindende kracht van het pelaschap onder Molukkers in Nederland en op de Molukken.

Waarden en normen in processen van culturele en sociale verandering

De (ver)bindende krachten van normen en waarden binnen de Molukse gemeenschap in Nederland en op de Molukken. Mogelijkheden, beperkingen, dilemma’s en perspectieven om duurzame relaties, coalities op te bouwen tussen kumpulans en dorpen op de Molukken.

Dr. Elias Rinsampessy

Inleiding: (verkorte versie)

Duurzaamheid is zoals de term nu wordt gebruikt te beschouwen als een dynamisch evenwichtstoestand tussen de mens, zijn activiteiten en de natuur. Duurzame ontwikkeling kun je dan zien als het proces of het streven om dit evenwicht te bewerkstelligen en te behouden. De nieuwe VN-agenda “Sustainable Development Goals” (2015-2030) is sterk gericht op de reductie van het armoedepercentage wereldwijd in 2030 tot 0%.

Wat wordt verwacht van de Molukse gemeenschap in Nederland? **Onze betrokkenheid tonen.** Dit kan door met een gezamenlijke inspanning proberen **een bijdrage te leveren bij de aanpak van armoede en ongelijke behandeling zowel in Nederland als op de Molukken zelf.**

Doel van de infodag: het gezamenlijk vaststellen van de criteria vereist om duurzame coalities en netwerken van kumpulans en dorpen op Centraal en Zuidoost Molukken met succes te kunnen vormen.

Waarden

Mij werd door Carel Usmany (organisator van deze dag) gevraagd om iets te vertellen over waarden en normen bij het bouwen aan duurzame coalities en het bevorderen van samenwerken tussen kumpulans en dorpen op de Molukken.

Waarden zijn idealen en motieven die in een samenleving of groep als nastrevenswaardig worden beschouwd. Waarden zijn opvattingen over wat wenselijk is. Je kunt vinden dat zwerfafval en plastic soep niet met jou persoonlijk te maken hebben of je vindt dat het belangrijk is dat jij er wat aan doet omdat het van belang is voor de

volksgezondheid en zeker op de lange duur het jezelf raakt. Vis is voedsel en als de vis plastic binnen krijgt, krijg je de plastic soep ook binnen.

Waarden, ze geven richting aan het denken en het gedrag van mensen in organisaties en aan wat mensen samenbindt. Voorbeelden van waarden zijn punctualiteit en betrouwbaarheid, en integriteit. Deze genoemde waarden kunnen ook van toepassing zijn op de Molukse gemeenschap op micro-, meso en macroniveau.

Voor mijn inleiding van vanmiddag geplaatst tegen de achtergrond van duurzame ontwikkeling, duurzaamheid, samenwerken, het bouwen aan coalities kunnen ook een aantal waarden nader uitgewerkt worden, die hiervoor van belang zijn.

Voor de Molukse gemeenschap in zowel in Nederland als op de Molukken zijn voor zover mij bekend een aantal waarden nog steeds van essentieel belang. Ik noem enkele van deze waarden en u kunt het zelf verder aanvullen: de “tali persaudaraan”, de band van families, de “keluarga”, verwantschapsrelaties, het pelaschap, de “tea- bel kebangsaan, (beta Maluku)”, “kehormatan”, de masohi-gedachte, de Muhabbat - gedachte, de Kasih-gedachte, het geloof, het respect ten aanzien van de voorouders, het gebed, “kesabaran”, “Potong di kukuh rasa di daging”. Deze waarden gelden extra als je met elkaar nadenkt over hoe je bijvoorbeeld zwerfval of de plastic soep moet bestrijden op de Molukken.

Dhr. Ir. Gijsbert Tweehuysen gebruikt bij zijn bezoek van drie weken aan Indonesia, in het bijzonder de Molukken de metafoer van de “Waiste Warrior”, om aan te geven dat verspilling zo nutteloos is en dat bewustwording hierbij en actie nodig is. Hij ging zelfs zover dat hij het bestrijden ervan als ‘oorlog’ tegen verspilling karakteriseerde.

De zojuist genoemde waarden spelen dan een rol in je motivatie een bijdrage te leveren aan de aanpak van zwerfvuil, plastic soep, armoede en sociale en economische ongelijkheid, naast de harde waarden zoals geld, goed management, adequate infrastructuur, materiaal en middelen etc.

Bij het bouwen van coalities en het concretiseren van samenwerking zijn bovengenoemde waarden van essentieel belang om te kijken hoe je met die waarden

omgaat. Er zijn verschillende niveaus van waarden te onderscheiden.

Normen

Simpel gezegd zijn normen invullingen van waarden. Hoe en wat verwachten mensen dat je je gedraagt. Welomlijnde gedragsregels die door mensen in je omgeving verondersteld worden na te leven. (“Seng boleh kawin pela keras, seng boleh pentjuri”). Opvattingen die in een samenleving ten grondslag liggen aan de manier waarop men zich in gegeven situaties wel of juist niet moet gedragen. Ze regelen het dagelijks sociaal verkeer. Normen vormen de verbinding tussen de algemene waarden (zoals vrijheid, rechtvaardigheid) en de concrete gedragingen; het zijn opvattingen over hoe men zich wel of niet moet gedragen. Het zijn concrete gedragsvoorschriften (rechten, plichten en wetten) en zij geven de grenzen aan van toelaatbaar gedrag. Regels over wat we moeten doen of moeten nalaten. Een voorbeeld van een norm is: Het aanvaarden van relatiegeschenken van meer dan honderd euro is ontoelaatbaar.

Bij het bouwen aan duurzame coalities tussen kumpulans en dorpen op de Molukken is het van wezenlijk belang dat in eerste instantie nagegaan wordt welk beeld wij van elkaar hebben (De Molukkers in Nederland en de Molukkers op de Molukken). Ik kan niet op ieder’s individueel niveau uitwerken wat voor beeld iemand heeft van zichzelf en van de ander. Wat ik in eerste instantie kan doen is na te gaan van welk referentiekader wij denken, zeggen en doen.

Het beeld van verandering

We constateren dat Molukkers al meer dan 67 jaar in Nederland wonen, werken, van het onderwijs genieten en thans vijf generaties Molukkers kennen en als je je voorstelt, dat je dit gegeven van 67 jaar een op een toepast op de Molukse dorpen en gemeenschappen op de Molukken dan zullen jij met mij moeten constateren, dat er vele veranderingsprocessen over en weer hebben plaatsgevonden.

Een niet onbelangrijke factor is het gegeven dat Molukkers in Nederland komen vanuit een collectieve cultuur of zoals in veel Aziatische- en Afrikaanse culturen de uitdrukking wordt gebezigd “ik ben, omdat wij zijn”. Een Afrikaanse benadering is de “Ubuntu”, vergelijkbaar met

onze ‘Saudara Bersaudara’, de Javaanse “Gotong Rojong”, soms vind je dit nog terug in het Nederlandse “Noabuurschoap”, terwijl geleidelijk aan wij en dus ook ik zijn terecht gekomen in de benadering van het Westers denken “Ik denk dus ik besta”, “Cogito ergo sum” van Descartes. Van een collectivistische benadering naar een meer individualistische benaderingswijze.

De praktijk is natuurlijk weerbarstiger dan de theoretici het soms het publiek willen doen geloven. Kijk maar naar de uitdrukking, “se sapa, bet sapa”, waarbij toch impliciet de interpretatie meegenomen kan worden dat hij/zij ook een “keluarga besar” achter zich heeft staan of pelaverbanden. Dus je kunt iemand niet zomaar iets aandoen, want je moet rekening houden met zijn achterban. Zoals een medaille twee kanten geldt dit ook voor de voor collectivistische als de individualistische cultuur.

Perspectieven

Wij kennen nu vijf generaties Molukkers in Nederland. Iedere generatie heeft zijn eigen culturele en sociale context en schept haar /zijn eigen culturele inhoud. In deze zin is cultuur zeer dynamisch. De kracht is de verbindingen te maken tussen de generaties om coalities en samenwerkingsrelaties mogelijk te maken om een adequate balans te realiseren. Op deze wijze kunnen coalities gesloten worden om samen te werken en zaken aan te pakken. Je hebt elkaar nodig is het uitgangspunt. (zie ook “Tussen Adat en Integratie” Vijf generaties Molukkers worstelen en dansen op de Nederlandse Aarde (2008) en “Van Barak tot Hypotheekvilla” Revitalisering van Molukse wijken in multiculturele buurten (2013).

Ik dank u.

Dr. Elias Rinsampessy is sociaal en cultureel antropoloog; voorzitter van de Raad van Bestuur van de Stichting Muhabbat.

Thema van zijn lezing is de bindende krachten van normen en waarden binnen de Molukse gemeenschap in Nederland en op de Molukken. Mogelijkheden en beperkingen om duurzame coalities te bouwen tussen kumpulans en dorpen op de Molukken worden ook besproken

2018 Presentatie Duurzaamheid MKC

De PowerPoint-presentatie kunt u worden downloaden van de website van Buro Pro-kumpulan: www.pro-kumpulan.nl

Kees Lafeber is coördinator van het lokale team van ‘Maluku Competence’ op het eiland Saparua (Centraal Molukken). Het team dat de aanpak van zwerfafval door de lokale gemeenschappen op de Molukken faciliteert waaronder het eiland Saparua .

Kees zal ingaan op de praktijk: Hoe de aanpak van zwerfafval op de Molukken tot stand is gekomen en de verdere ontwikkeling daarvan.

TRAINING ADVISERING EN COACHING
PARTNERS IN INTERCULTURALISATIE EN EMPOWERMENT
MUHABBAT
DIENSTVERLENING